

„Semmit se szeressek félig csinálni, vagyis a tökély előtt megelégedni.”

Tisztelt Hölgyeim és Uraim! Kedves Bolyai-ösztöndíjasok!

Bolyai János feljegyzései között szerepel az imént idézett gondolat. A matematika géniusza saját magának tűzte ki ezt a lelkiismereti célt: „semmit se szeressek félig csinálni”.

Egyre gyorsuló világunk sok „félig csinált” dologra kényszerít minket. Épphogy átfutjuk a híreket, üzeneteinket, leveleinket. Osztott figyelemmel dolgozunk. Sőt, fontosabb emberi kapcsolataink, személyes és szakmai érintkezéseink is ki vannak téve a „félig csináltság” veszélyének. Nem teljes a figyelmünk. Nem teljes az odaadásunk. Hosszú távon azonban egyedül az egész szívvel végzett dolgok maradnak fenn. Ezek adnak a szívünknek békét, boldogságot. „Aki pedig boldog – írta Bolyai János édesapja, Bolyai Farkas –, könnyebben boldogít másokat is.”

Kedves Kutatótársaim!

A több mint negyedszázada alapított Bolyai János Kutatási Ösztöndíj a Magyar Tudományos Akadémia talán legszeretettebb ösztöndíja. Ez annak köszönhető, hogy a „Bolyai” nemcsak a szakmai kiválóságot, a tudományos teljesítményt értékeli, hanem figyel az emberre is. A Bolyai-ösztöndíj a teljes emberé. Mit értek ezen? Hogy egész szívvel adjuk – és az egész embert nézzük.

A „Bolyai” szerethető, mert a reményről szól. Olyan, már tudományos fokozattal rendelkező kutatók kaphatják meg, akiknek a kiválósága

kortársaik között nyilvánvaló, de akik még a kutatói életpálya felépítésének első szakaszában járnak. Szükségük van arra, hogy tudják: szükség van rájuk. A „Bolyai” ezt szeretné tudatni Önökkel: elismerés és ösztönzés egy időben. Azért adjuk, hogy elismerjük eddigi munkájukat, és hogy ösztönözzük Önöket a folytatásra. Sok esetben: hogy egyáltalán lehetőségük legyen a folytatásra. Mindnyájan tudjuk ugyanis, hogy korunkban, amely gyakran arra kényszerít bennünket, hogy a dolgokat csak „félíg csináljuk”, sokan hagyják el a szívük szerint való kutatói életpályát, hogy mindennapi kenyerüket, saját maguk vagy családjuk egzisztenciális biztonságát megteremtsék, megteremthessék. A Bolyai-ösztöndíj szeretne segíteni abban, hogy ennek ne kelljen megtörténnie. A legtöbbször három éven át járó rendszeres juttatás kiszámíthatósága teret és szabadságot teremt arra, hogy az ösztöndíjasok a szívük szerint való munkát végezhessek, és a tudományos életpályán építhessék fel szakmai boldogulásukat.

A „Bolyai” szerethető, mert a családról szól. Segítséget jelenthet a családtervezésben, vagy a fiatal családok mindennapjaiban. Abban, hogy a családi élet, az anyaság és az apaság hivatása ne zárja ki a tudományos karrier építését. És hogy a tudományos pálya felépítésének se kelljen kizárnia a családot. A „Bolyaival” azt szeretnénk, hogy a teljes ember legyen boldog – és így könnyebben boldogítson másokat is.

Végül a „Bolyai” szerethető, mert a közösségről szól. Ösztönzi a közösségi kapcsolatok építését a magyar és nemzetközi tudományos életben. Teret ad a kutatógenerációk közötti együttműködésnek. A magyar tudományosság derékhadát ugyanis nem az akadémikusok jelentik, hanem az Akadémia teljes, mintegy tizennyolcezer fős köztestülete. A köztestületi tagok mindennapi munkája képviseli a magyar tudományt

itthon és külföldön. A Bolyai-ösztöndíjasok pedig kiemelt szereplői és formálói a hazai és a nemzetközi tudományos életnek.

Kedves „Bolyaisok”!

A Bolyai-ösztöndíj népszerűségét, szeretettségét mutatja, hogy évről évre sok százan pályázzák meg a támogatást. Idén összesen 792 fő nyújtott be érvényes pályázatot. Az ösztöndíjat 160-an nyerték el: 56 nő, 104 férfi. Ez a viszonylagos, egyre javuló kiegyenlítettség igazolja, hogy a Bolyai-ösztöndíj támogatja a tehetséges nők kutatói életpályájának kibontakozását. Tavaly óta pedig a pályázati korhatár megállapításakor a gyermekek után – férfiaknak és nőknek egyaránt – karkedvezményt is lehet igényelni. Úgy reméljük, ezzel a gyermekvállalást és a tudományt egyaránt szolgáljuk.

A pályázók jelentős százaléka minden évben 36 év feletti, idén 67% volt ez a szám. A nyertesek közül 3 kutató 30 év alatti, 38-an 31 és 35 év közöttiek, 66-an 36 és 40 év közöttiek, 53-an pedig 40 év feletti. Ez szintén azt mutatja, hogy a Bolyaira már a kialakultabb szakmai és személyes életpályákon is nagy szükség van. Külön elismerést érdemelnek itt azok a fiatalabb, 35 vagy akár 30 év alatti pályázók, akik pályázatuk színvonalával ilyen hamar kiérdemelték az ösztöndíjat.

A három nagy tudományterület idén is közel egyenlő arányban részesedik a támogatásból. A matematika- és természettudományok kategóriában 56, az élettudományok kategóriában 54, a humán- és társadalomtudományok kategóriában pedig 50 pályázatot díjazott a Kuratórium. Minden tudományterület a maga módján kutatja és mutatja fel az élet csodáját – és mindegyik a maga módján tud segíteni is korunk

problémáin. A Bolyai-ösztöndíj és a tudományos életpálya erre is meghívást jelent.

Kedves „Bolyaisok”!

A Bolyai János Kutatási Ösztöndíj elnyerése nem a vége az eddig megtett útnak, hanem sokkal inkább a kezdete annak, ami Önök előtt áll. Munkájuk értékelése, megbecsülése sem ér véget az ösztöndíj elnyerésével. A Bolyai János Kutatási Ösztöndíj Kuratóriuma ugyanis azokat is jutalmazza, akik ösztöndíjas kutatásaikat az évek során magas színvonalon végzik. Ha az ösztöndíjas időszak végén kutatói jelentésük minősítése „jó” vagy „kiváló” lesz, elnyerik a lehetőséget arra, hogy még egy ciklusra megpályázhassák a Bolyai-ösztöndíjat. A záró kutatói jelentésükre „kiemelkedő” minősítést kapó ösztöndíjasoknak emléklapot adományozunk, közülük a legjobbak „MTA Bolyai-plakettet” kapnak.

A Kuratórium idén 158 fiatal kutató Bolyai-ösztöndíjas éveit záró beszámolóját értékelte. 82-en emléklapot, 14-en pedig Bolyai-plakettet kaptak: ezek átadására ünnepségünkön kerül sor. Az ismétlő pályázók száma idén 129 volt, közülük 23-an nyerték el újra a Bolyai-ösztöndíjat. Mindnyájuknak szeretettel gratulálok!

Tisztelt Hölgyeim és Uraim! Kedves Vendégeink!

Az újrázó pályázók magas száma is jelzi a „Bolyai” értékét, szeretettségét. És ezt bizonyítják a régi „bolyaisok” visszaemlékezései is. Végezetül ezek közül idéznék most néhányat.

„A Bolyai-ösztöndíj támogatást és zsinórmértéket nyújt ahhoz, hogy a projektmunkák mellett a felfedező kutatási feladatok se szoruljanak háttérbe. Sok későbbi munkámat ebben az időszakban tudtam szakmailag megalapozni, az elkészült publikációkból pedig összeállt sikeresen megvédett MTA-doktori disszertációm váza. (...) A »Bolyainak« köszönhetően kutatásunk kiemelt figyelmet kap, ami elengedhetetlen ahhoz, hogy kutatócsoportunk folyamatosan fejlődhessen és gyarapodhasson. (...) A támogatásnak köszönhetően több nemzetközi rendezvényen, szakmai konferencián vehettem részt és tarthattam előadást. (...) A pénzügyi biztonság a gyermeknevelés mellett hozzájárult ahhoz, hogy a rangos folyóiratokban publikált közleményeknek köszönhetően kutatásaim nemzetközi ismertségre, sőt elismertségre tegyenek szert. (...) A Bolyai-ösztöndíj megerősített abban, hogy olyan témával foglalkozom, amelynek van helye a magyar akadémiai kutatásokban. Az azóta elnyert Lendület-pályázat keretében a Bolyai-ösztöndíjas időszakban megkezdett kutatásokat folytatom. (...) Az ösztöndíj hatása túlmutatott a támogatás időszakán: az akkor megkezdett kutatások eredményeire még ma is támaszkodom nemcsak a kutatómunka, hanem az oktatás során is. (...) Remélem, hogy hamarosan már tanítványaim csatlakozhatnak a Bolyai-ösztöndíjasok táborához. (...) Az ösztöndíjas időszakban megadatott az, ami ritka ajándék manapság: a nyugodt munka.”¹

¹ Az idézetek forrása: *Kiválóság a kutatásban: A Bolyai János Kutatási Ösztöndíj 25 éve*. Budapest, MTA, 2022.

Kedves „Bolyai-ösztöndíjasok”!

Ezt a nyugodt munkát kívánom Önöknek „bolyais” éveikre. Hogy „semmit se szeressenek félig csinálni”. Hogy legyen lehetőségük az igazán lényeges dolgokat egészen megcsinálni. És hogy ez az egészség – szakmai kiteljesedésük és személyes boldogságuk – a közösséget is szolgálja. Hiszen ahogy Bolyai János édesapja, Bolyai Farkas mondta: „aki boldog, könnyebben boldogít másokat is”.

Kívánok Önöknek boldog „bolyais” éveket, és szívből gratulálok a díjhoz!